YIL: 24 SAYI: 283 TEMMUZ - 2019 ISSN 1301 - 1693

YENİSES

"Yeni Bir Dünyaya Doğru" ®

Hoca Ahmet Yesevi Hz. ve Ahmet Yesevi Üniversitesi Üzerine

Mütevelli Heyet Başkanı Prof. Dr. Musa YILDIZ İle Röportaj

YENİSES: Sayın Hocam; Mütevelli Heyet Başkanlığını yaptığınız Üniversiteye şerefli adı verilen Hoca Ahmet Yesevî Hazretleri'nin Türk Milleti ve Türk Dünyası için önemini ortaya koyarak konumuza girebilir miyiz?

YILDIZ: Pir-i Türkistan Hoca Ahmet Yesevî Hazretleri; Her şeyden önce ismi anıldığı anda bizlere Allah'ı hatırlatan bir Hak Dostudur. Bir numuneyi imtisal olarak kendimize örnek alacağımız güzel ahlak sahibi bir ariftir. Türk Milleti olarak milliyetimizi kendisine borçlu olduğumuz kutlu insandır. Ahmet Yesevî Hazretleri, kendi döneminde yaygın din ve kültür dili olan Arapça ve Farsça yerine, anadili Türkçeyi kullanmayı tercih eden ve güzel Türkçemizi bir ilim, aşk ve irfan dili hâline getiren Bilge kişidir. O, sohbetlerinde ve hikmetlerinde kullandığı arı duru Türkçe ile İslam'ın hakikatinisade ve veciz ifadelerle anlatan, öğütleri ve öğretileriyle geniş kitleleri etkileyen İlk Türk Mutasavvıfımızdır. Türk kültür tarihimizin abidevi şahsiyetlerinden biri olan Hazret-i Türkistan, çağımızın buhranından kurtulmak için de, en çok muhtaç olduğumuz Türk-İslam kültür ve medeniyetimizin model insan tipi Alperenleri ve Gazidervişleri yetiştiren Başbuğ Velilerdendir. Bugün bize insan olduğumuzu hatırlatacak olan ve bizim için hayati önem arz eden Yesevî Ruhunu taşıyan Gönül Erlerine her zamankinden daha çok ihtiyacımız vardır.

YENİSES: O, neden Türk Milletinin gönlünde müstesna bir yere sahiptir?

YILDIZ: Hoca Ahmet Yesevi Hazretleri, milletine Dinin Hakikatini ve Kur'an-ı Kerimi ilk defa anadili Türkçe ile anlatarak, İslâm'la yeni tanışan Türklerin İslam'ı doğru idrak etmelerini ve ihlâsla yaşamalarını sağlamıştır. İslamî kaideler çerçevesinde halkın kendi geleneklerini koruyabilmesinin yollarını öğretmiş, Allah'ı irfan yoluyla tanımalarını sağlamıştır. Başta Arap gelenekleri olmak üzere, diğer İslamî yorumlardan farklı olarak, kendi yaşadığı kültürel referansları da dikkate alıp, özgün bir İslam anlayışı ortaya koymuştur. Yesevi Hazretleri'nin Türk Milleti tarafından bu denli sevilmesi; Türk Kültür ve Medeniyetinin İslam'ın ana ilkelerine ters düşmeyen unsurlarını koruyarak, İslamî hükümleri yaşayabilmenin yolunu göstermesinden kaynaklanmaktadır. Hz. Türkistan, İslam'ın Arap kültürüyle özdeş olmadığını ve Altaylardan Anadolu'ya kadar uzanan geniş coğrafyada yaşanan kutlu Türk töresinde İslamî hükümlere aykırılık olmadığını, aksine Türklük geleneğinde de pekâlâ İslamî hükümlerin yaşanabileceğini göstermiştir.

Dergimizin sorularını cevaplandıran Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Prof. Dr. Musa Yıldız ve Yazı İşleri Müdürümüz Mehmet Aksoy

YENİSES: Manevi Miras olan Yesevilik Yolu'nun belirgin özellikleri nelerdir?

YILDIZ: Yesevîlik Yolu, esasen İslam'ın Türkçe yorumundan başka bir şey değildir. Abide şahsiyet Yesevi Hz, aşk ve irfanın, samimiyetin, hoşgörünün, insana saygı ve sevgide derinliğin sembolüdür. O, Kur'an'ın tanımlayıp Hz. Peygamberin uyguladığı ve telkin ettiği İslam'ın hakikatini anlatan bir maneviyat ehlidir. Ye-sevîlik Yolu deyince; Hz. Peygamber'in yaşadığı İslam'ı herkesin anlayabileceği ana dili Türkçe ile anlatan aksiyoner Alperenler ile İslam'ın tevhit ve adalet nurunu cihana yayan Serdengeçtileri hatırlamaktayız. Bilge zatın, vazettiği mesajlarıyla evrensel bir değer haline gelen Yesevilik Yolunu, O'nun yaktığı çerağdan alacağımız yeni kıvılcımlarla sadece bizim milletimize değil, bütün cihana taşımak durumundayız. İslâm inancını Türk gelenek, inanç ve yaşam tarzıyla kaynaştıran Yeseviliğin, günümüzdeki radikal dinci akımların tesirini kırmak için tanıtılması gerekmektedir.

Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi'nin milli ve mahalli kıyafetli öğrencileri toplu halde

YENİSES: Bu noktada, son zamanlarda İslam adına yapılan tahribat ve zulmün din psikolojisi ve sosyolojisi açısından bir tahlilini yapabilir miyiz?

YILDIZ: Özellikle son yıllarda İslam dünyasında ortaya çıkan talihsiz gelişmeler, mezhep taassupları, tekfircilik, kin ve intikam kusan radikalizm, siyasi çelişki ve kısır çekişmeler, Müslümanın zihnini karıştırmış ve İslam her zamankinden daha fazla sorgulanır hale gelmiştir. Günümüz İslam Âleminde siyasî, iktisadî, içtimaî buhran, kültürel yozlaşma, ruhî ve manevî çöküntü dibe vurmuştur. Yapılan her türlü ahlaksızlık, çıkarcılık, rantçılık, kayırmacılık, nefsanî ve şehevî tatminkârlık gibi rezaletler vicdanları artık rahatsız etmemekte, en acı tarafı İslam'ın kendilerine tanıdığı rüçhan hak olarak görülmektedir. İnsanları tedirgin eden anarşi, karışıklık, huzursuzluk, haksızlık, adaletsizlik ve zulüm karşısında ne yapacağını ve nereye yapışacağını bilemeyen şaşkın ve ümitsiz insanlara sığınacakları bir huzur limanı, gölgesinde serinleyeceği bir şemsiye göstermemiz gerekir. İleriye yönelik bir ümit, güven, sevgi ve hedef sunmamız lazım. Aslında bu reçete bizde var, ama üzerinde oturduğu hazineden habersiz bırakılan ve başkalarından yardım dilenen süfli fakir durumuna düşürüldük maalesef.

YENİSES: Neden bu duruma düştük?

YILDIZ: Aristo'nun bir tespiti vardır; Der ki, "tabiat boşluk kabul etmez." Biz çocuklarımızın ve gençlerimizin zihninde boşluk bıraktık. Gönlünü ve ruhunu besleyecek millî ve manevî gıdayı veremedik. Bu boşluğu başkaları doldurdu. Aslında Türk Milleti din duygusu kuvvetli bir millettir. Din duygusunun yaradılıştan kuvvetli olması iyidir, fakat bu her şey demek değildir. Fıtrî kabiliyetler, mümbit (verimli) ovalar ve kuvvetli tarlalar gibidir. Sürülüp kazılmayan, ekilip biçilmeyen bir tarlanın kendiliğinden mahsul vermeyeceği ne kadar aşikâr ise, terbiye ve bakımla geltiştirilmeyen kabiliyetler de öyledir. Yaratılış gayesine uygun olarak eğitilmeyen bütün kabiliyetler, zamanla tembelleşmeye ve zayıflamaya yüz tutar. Bir milletin kuvvet ve kudret kaynağı; gür ormanlarından, verimli ovalarından ve zengin maden kaynaklarından önce, maneviyatla yoğrulup donatılan insan unsurudur. İnsan varlığını ihmal eden milletler, kendi varlıklarını yavaş yavaş kaybederler. Biz de maalesef öyle olduk. Modern çağın sıkıntı sebeplerinden en önemlisi aşk ile aklı kucaklaştıramamaktır. Yüzyılımızın en büyük hastalığı "sevgiden mahrumiyet, ümitsizlik ve gönülsüzlüktür." İrfandan beslenen ilmi eğitim sistemimizle yeni nesle verdiğimiz zaman hikmet açığa çıkacak ve düştüğümüz bu durumdan kurtulacağız inşallah.

YENİSES: Çıkış yolumuz ne olmalı?

YILDIZ: İbn-i Rüşd'ün, "Yumurtayı dıştan kırdığınızda hayat son bulur, içten kırdığınızda hayat başka şekilde devam eder" sözünden hareketle, biz de yumurtayı içten kırmalı, değişiklikleri içten başlatmalı, yeni bir hayatın başlamasını sağlamalıyız. Bunun da reçetesi; İnsanımızı sevgiyle beslemek, ümitle kanatlandırmak ve dağları bile delen gönül gücünü harekete geçirmektir. Tarihimizde 13. yüzyılda bir taraftan Moğol istilası bir taraftan Haçlı saldırıları ve diğer taraftan kardeş kavgasıyla bunalan topluma

Yesevi Hazretleri'nin kapsayıcı, birleştirici ve hoşgörü prensibini esas alan hikmet anlayışı, genelde İslam dünyasında, özelde Türk dünyasında yaşanılan anlam krizlerine çare olmuştur. Bu potansiyel bizde her zaman mevcuttur, önemli olan onu harekete geçirmektir. Entelektüellerin görevi;bu manevi mirası ve potansiyelleri keşfederek, onların otantik formlarını bozmadan günümüz dünyasına taşıyıp insanlığın hizmetine sunmalarıdır. Yesi'deki İrfan Mektebi'nden yetişen Horasan Erenleri, Diyar-ı Rumu mayalamış, bugün "Anadolu Mayası" diye tanımladığımız felsefeye kaynaklık etmiştir. Bugün Anadolu ve Balkanlarda İslam Dini varsa, bunu önce Yüce Allah'a, sonra Yesevi Hazretlerine borçluyuz. Bizlere düşen, biran önce "Hoca Ahmet Yesevi Hazretleri'nin Manevi Mirası" olan "Evrensel Düşüncesi ve Değerler Sistemi" ile yeni bir "Medeniyet Tasavvuru"oluşturmak ve bunu hayata geçirmektir.

Prof. Dr. Musa Yıldız, Yesevi Hazretleri'nin manevi huzurunda Hikmetlerini okurken

YENİSES: Buna sadece bizim mi ihtiyacımız var?

YILDIZ: Hayır, dün Türk Milletinin yenilmezliği karşısında şaşkına dönen Batı'nın ve Bilgi Çağını yaşayan toplumların da ihtiyacı var. Ürettiği teknolojinin ve makinenin esiri olan Batıyı, eksiği olan sevgi ve hoşgörüyü beraberinde sunacak Bilgi Ötesi Topluma hazırlamak, madde-mana ahengi ile insanlığa saadet yollarını açmak, yine Müslüman Türk Milletine düşmektedir. Bu ilahî, insanî ve millî misyonu üstlenmenin gayreti içinde olanlar, "Çağlar üzerinden sıçrayarak" 21. asrı insanlığa huzur için hazırlamanın ilk adımını, kendi potansiyelini harekete geçirecek olan Alperenleri aramak, bulmak ve kıymetini bilmek için atmalıdırlar. Türk seçkinleri dinde, tasavvufta, edebiyatta, sanatta, iktisatta, askerlikte, eğitimde, orduda, devlette üstün varlığını Yesevi Hazretleri'nin Alperenlik Yoluyla elde etmiştir. Asırlar boyu, mana-madde muvazenesi içindeki fetihlerimizi "Ezan-ı Muhammedi" kadar genişleyen devletimizi, derin tasavvuf ve felsefemizi, yiğitliğe ve dervişliğe dayalı ahlakımızı gönül seferberliğiyle sürdürdük. Alperenlik Ülküsü gereğince, her şey Allah içindi. O'na hizmet ise, sadece Türk Devleti eliyle sağlanıyordu. O devletin "Kızıl Elması" İ'lâ-yı Kelimetullah, yani Allah Adını Yükseltmekti. Ben, sen yok, Allah vardı. Fertler de, devlet de, ordu da, sanatla ve bütün teşkilatıyla yalnız o gaye ile çalışarak dünyaya hükmederlerdi.

YENİSES: Yeniden hikmete dayalı bir Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi hayalini gerçekleştirebilmek için işe nereden başlamalıyız?

YILDIZ: Önce şuna inanmalıyız ki; Tarihte gerçekleştirdiğimiz güzellikleri yeniden hayata geçirebiliriz. Çünkü fıtrat aynı fıtrattır. Allah'ın Türk Milletine bahşettiği en büyük nimet; İslam'ı Hz. Muhammed Efendimizin Mekke'den ve Medine'den yaydığı İslam Nurunu Uluğ Türkistan'a yansıtan Arslan Baba'nın ışığına ayna tutan Yesevi Hazretleri'nin yetiştirip Diyar-ı Rum'a gönderdiği Horasan Erenlerinden ve Anadolu Evliyalarından öğrenmemizdir. Türklerin ilham kaynağı haline getirdikleri İlim Şehri'nin Hakikat Kapısı Tasavvuf, kültürümüz ve milli kimlik hazinemizin başında gelir. Allah, Peygamber ve Evliya sevgisine dayanan, güzel ahlakı esas alan, insan olarak yaratılmanın şükür ve şuuru ile şekillenmiş Tasavvufi derinliği olan İslam'ı atalarımız gibi Evliyaların gönül imbiğinden süzülüp gelen tertemiz kaynaklarında, yorumlarında bulabiliriz. Öncelikle geleceğimiz olan çocuklarımızı ve gençlerimizi emanet ettiğimiz Milli Eğitim Bakanlığı, müfredatında bulunan Batı'nın sahte kahramanları yerine kendi kahramanlarımızı koymalıdır. Başta Adı Görklü Hz. Muhammed Efendimiz ve O'nun gerçek varisleri olan Köklü Bilgi Sahibi Rasih Âlim ve Velileri; Hoca Ahmet Yesevi, Hacı Bektaş Veli, Mevlana, Yunus Emre Hazretleri ve benzeri kahramanları çocuklarımızın zihinlerine ve gönüllerine yerleştirebilirsek gerisi kolay inşallah. Zira "Hak tecelli eyleyince her işi asan eder/Halk eder esbabını bir lahzada ihsan eder."

YENİSES: Yesevi Hz. insanları irşat ederken nasıl bir dil ve üslup kullanmıştır?

YILDIZ: Türk Dünyasında,"Medine'de Hz. Muhammed, Türkistan'da Hâce Ahmet" diye güzel bir deyiş vardır. Türk Dünyasındaki yeri ve makamı bu güzel ifadeyle belirlenen Ahmet Yesevi Hz. Türkçeyi İslam dininin dili yapmıştır. "Bismillah deyip beyan ederek Hikmet söyleyip/Talep edenlere inci cevher saçtım ben işte/Riyazeti sıkı edip kanlar yutup/İkinci defter sözün açtım ben işte" diyerek, sözlerini açmış, hikmet ile insanlara hitap etmiştir. Bilindiği gibi hikmet peygamberi bir gelenektir. Allah Teâlâ'nın Peygamberimize buyurduğu, "Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle çağır" (16/Nahl/125) yolunu seçen Yesevi Hz. insanlara İslam'ın Hakikatini hikmet zarafetiyle, gönle hitap ederek anlattı. Dar görüşlülerin, "Devletin dili Farsça, din dili Arapça iken senin Türkçe din öğretmeye çalışman geleneğe aykırıdır" eleştirilerine karşı Yesevi Hz, "Sevmiyorlar bilginler sizin Türkçe dilini/Bilgelerden işitse açar gönül ilini/Ayet hadis anlamı Türkçe olsa duyarlar/Anlamına erenler boyun eğip uyarlar/Miskin Kul Hoca Ahmet yedi atana rahmet/Fars dilin bilir de sevip söyler Türkçeyi" dizeleri ve Türkçe hikmetleriyle cevap vermiştir.

Hoca Ahmet Yesevi Hazretleri'nin Türkistan'daki Türbesi

YENİSES: Hazretin ismini taşıyan üniversitenin mütevelli heyet başkanı olmak nasıl bir duygu? Üniversitemiz, Ulu Kişinin Kutlu Yolunu tanıtmak için neler yapıyor?

YILDIZ: Bu fani dünyada, adı baki ve Hoca Ahmet Yesevi olan bir üniversitenin yöneticisi olmayı bana lütfeden Yüce Allah'a sonsuz şükürler ediyorum. Yesevi adını taşımak bir ayrıcalıktır, ama onun misyonunu yüklenmek fedakârlık ister. Bu bağlamda Ahmet Yesevi Üniversitesi ailesi görev ve sorumluluklarının bilincinde olarak, Yesevi Ruhuna uygun şekilde yüksek ideallerle, bilimsel çalışmalarını ve eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu çalışmalar dost, kardeş ve stratejik ortak iki ülke Türkiye ve Kazakistan arasındaki ilişkileri bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da devam ettirecektir. Türk Dünyasının Manevî Başkenti Türkistan'da olan Üniversitemizin, Uluğ Türkistan coğrafyasında ve uluslararası düzeyde etkili bir cazibe merkezi olabilmesi çabamız sürüyor. Mütevelli Heyet Başkanı olarak, niceliğin değil, niteliğin öne çıkacağı, ülke, bölge ve dünyadaki emsalleriyle rekabet edebilecek bir üniversite hedefimize varmak için paydaşlarımızla birlikte, Ahmet Yesevi Anlayışı rehberliğinde emin ve kararlı adımlarla yürümeye devam edeceğiz. "Köklü geçmişten güçlü geleceğe" parolasıyla hizmet veren Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi geleceğimizdir. Türk Dünyasının geleceğidir.

YENİSES: Sayın Başkanım; Verdiğiniz aydınlatıcı bilgiler için teşekkür ediyoruz. Son olarak Dergimiz hakkındaki duygu ve düşüncelerinizi alabilir miyiz?

YILDIZ: Ülkemizde dergi yayıncılığı alanında, güzide şehrimiz Osmaniye'den yayın yaparak, özelde ülkemiz ve Türk dünyasının, genelde İslam dünyasının meselelerini kendisine dert edinen YENİSES Dergisini yakından takip ediyoruz. Yayınlanan makalelerden oldukça istifade ediyoruz. Başta Dergimizin İmtiyaz Sahibi Hasan Bölük Beye, böyle geniş muhtevalı bir yayın organını çeyrek asra yakın yaşatma iradesi gösterdiği için şükranlarımızı arz ediyoruz. Yazı İşleri Müdürlüğü görevini yürüten siz değerli ağabeyime ve emeği geçen bütün yayın ekibine teşekkür ediyoruz. Yayın hayatında daha nice başarılı yıllar diliyoruz. Kamuoyuna mesajımı da Hoca Ahmet Yesevi Hazretleri'nin Divan-ı Hikmet'inin ilk hikmetinin üçüncü dörtlüğü ile vermek istiyoruz. "Nerde görsen gönlü kırık merhem ol sen/Öyle mazlum yolda kalsa yoldaşı ol/Mahşer günü dergâhına yakın ol sen/Ben benlik güden kişilerden kaçtım işte." Selam ve hürmetlerimle.

Mehmet AKSOY